

legettük, hogy no tehát mégis beáll egyszer valahára a tél, a mely a mult télen elmaradt. E héten pedig már a kisasszonyok pókhálóból szeretnének csináltatni maguknak viganót, mert a gáz, tillangais, s a jó isten tudná mi mindennek nevezik a piparongynak való sok lehelletzövetet, már igen meleg. A férfiak is olyan kivágtott mellet járnak, hogy egy XIV. Lajos udvarabeli dáma is szegélyt volna oly „decolletirt” járn. Irigyeljük a szántó-vetőt, a ki nem kénytelen dupla tokot huzni a lábára s a ki ráér, vízbe menekül a forró levegő elől. E sorok írója maga sem igen banna, ha ez a karosszék itt alatta egyszerre hideg fürdő káddá válnék, legalább lehűthető méltó haragját az ugrádozó természet ellen. Mert novemberből egyszerre kánikulába ugrani, tisztelet-becsület a természetűdősöknek, de már engedelmet kérünk, mégis csak olyan ugrásra a természetnek, hogy valóságos salto mortale.

** (A képviselőház) jun. 19-ki ülésében megkezdte az 1874. évi költségvetés tárgyalását; az általános vitát valószínűleg hamar bevégzik, miután a balközép elfogadja a részletes tárgyalás alapjául a költségvetést csak a szélsőbal ellenzi; sőt azt hiszik, hogy a költségvetés részletes tárgyalása is ezuttal oly gyorsan fog folyni, hogy július első napjaiban befejezik, s az országgyűlés ezután elnapolhatja üléseit.

** (Eötvös- emléktábla.) Karlsbadban jun. 16-án vakolták be a „Mariahilf”-hez címzett ház falába, a nagy-forrással szemben, ama fehér kararai márvány táblát, melyet Engel Adolf Pécsről, a dícsült b. Eötvös J. ott-lakása emlékére készítettet. A tábla arany betűkkel a következő följelölést viseli magyar és német nyelven: „E házban lakott a magyar író és államférfi b. Eötvös József 1864. nyarán.”

** (A népszínház ügye) Pestváros jun. 18-ki közgyűlésében került tárgyalásra; a közgyűlés elfogadta a nagybizottság s a kormány ajánlatát a telekesere iránt, s így a népszínház létesülése már biztosítva van.

** (Az iparbank) jun. 16-án tartotta volna meg az árverést a hatvani és gránatos-utca sarkán levő, sajátját képező régi posta-házra nézve. De bár jó előre ki volt hirdetve, csak egy ember jelentkezett s az is visszalépett. Ez is bizonyít pénzügyi viszonyaink ziláltsága mellett.

** (A bécsi világioktatás tanulmányozására) Szegedről, tulnyomólag az iparos osztályból, 24 egyén küldetik föl; 10 a városi alaplóból, 10 magán adakozásból, 4 a kormány által nyújtandó segélyből.

** (Az állatkertnek) József főherczeg pompás gúmszarvast ajándékozott az alsóti vadaskertből; ily szép példány még a szarvasgazdag erdőben is csak ritkán találkozik. A majomház is megszapordott hat ujonnan érkezett majommal. A tyukok számára pedig most új, czélszerűbb udvarokat készítenek, a földmivelési miniszter támogatása mellett. Várnak tengeri kutyákat is, míg a hazai tüzekből egy példány sincs. Pedig az állatkert hamar benépesülhetne, ha sok tüzök-ajándékot kapna, mert ez a madár az, melyért a nyugatra eső állatkertekből mindig szívesen adnának drága cseréalatokat.

** (Ludovicumból) 17 tiszt, két részre osztolva, e hó végén tervfolytali munkálatokra rándul, egy rész Forinyák őrnaggyal a Maros-völgybe, a más rész pedig Kápolnay századossal Orsovára, míg 64 hadapród Buljovszky őrnagy parancsnoksága alatt három csapatban Veszprém környékére rándul.

** (Eugenia exaszászárné) Chislehurstban közelebb tette le ama kápolna alapkövét, melyben III. Napoleon hamvai fognak nyugodni. A kápolna már augusztusban elkészül.

** (Szállási Istvánnak) a főváros ama derék iparosának, ki százezerekre menő vagyonát mind szegény iparosok gyermekeinek iskoláztatására

hagyta, Pest városa díszes síremléket fog emelni a kerepesi-uti temetőben. Az emlékmintázatát a Schlick-féle vasöntőde készítette, s grántán alapon obeliszket, a fölött pedig az elhunyt mellszobrát tünteti föl. A költségek 9900 forintra vannak számítva.

** (Az öreg Balogh) az első magyar színészek élő maradványa, a „Mátyás diák” és „Ludas Matyi” ismeretes szerzője, ki 90 éve daczára egész mostanig szolgálta a színházat, mint nappali pénztárnok, m. kedden kénytelen volt megválni hivatalától. Ugyanis egyszerre szeme homályosodni kezdett, elszédült, összerogyott, s egy pár fiatal színész segíté a kocsira. Az aggastyán egész életében, mindekkoráig beteg nem volt.

** (Alya-gyilkosság.) Karánsebesről írják: A teregovai járásban fekvő Werendin faluban három fiu, az egyik 14, a másik kettő 12 éves (ikrek), atyjukat, midőn az aludt, baltával megölték; a balta élével a halántékokra és a nyakra intéztek csapásokat, azután szétdarabolták holttestét és elásták. Ez oláh fiuk állítása szerint, a tettnek oka azon rossz bánásmód volna, melyben atyjuk őket részesíté. A tettesek fogságban vannak.

† (Halálhíradások.) Futaki gr. Hadik Gusztáv volt honvéd-czrudes s nyugalmazott cs. kir. alezredes, Szemlencen egykori birtokosa, hol az iparosabb gazdálkodás és selyemtermelés érdekében éveken keresztül munkálkodott, f. hó 12-én életének 73-ik évében a promontor-kistényei hegyen, hova egészségének föntartása végett visszavonult, hosszabb szenvedés után jobblétre szenderült. Szolgált a hazát mint katona híven s teljes odaadással; szolgált annak mint gazda és kertész, tagja volt az orsz. gazdasági egyesületnek, s hol buzgalom és áldozatkészséggel kellett a köznek szolgálni, mindig az elsőnek sorában állt. A történetileg emlékeztet Hadik család sarjadéka volt. — Nagy-Váradon f. hó 14-én hunyt el Kalotay Mihály nyugalmazott százados, ki körülbelül ötven évet töltött nyugalomban. A kilenczven felé közeledő vén katona még I. Napoleon idejében katonáskodott, s nem egy csatában vitézül viselte magát. — Soltsz Lajos, volt nagybajomi gyógyszerész, egy év óta visszavonultságban élő pesti lakos elhalálozott, végredelelteligen mind rokonainak, mind hazai köz- és jótékony intézeteknek tekintélyes összeget hagyományozott. — Meghalt továbbá: Baján Pilasszanovics Péter, az egész környék által tisztelt aggastyán, 88 éves korában; Técsőn Dallos János szolgabíró, Máramarosmegye buzgó tisztviselője. — A külföldön Raumer Frigyes, a német történetbuvárok Nestora, ki több ízben politikai szerepet is játszott, halt meg 92 éves korában. Egyik leghíresebb munkája: „Európa története a XV. század vége óta.”

Nemzeti színház.

Péntek, jun. 13. „A fertálymagnások.” Vigjáték 4 felv. Irta Berczik Árpád. Szombat, jun. 14. „Faust.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzte Gounod. (Hauck M. k. a. föllepteül.) Vasárnap, jun. 15. „A vén bakancsos és fia a huszár.” Népszínmű 3 felv. Irta Szigeti József. Hétfő, jun. 16. „Az erdő szépe.” Dráma 5 felv. Irta Feuille Octave; ford. Feleki. Kedd, jun. 17. „Romeo és Júlia” Opera 5 felv. Zenéjét szerzte Gounod. — (Hauck M. k. a. föllepteül.) Szerda, jun. 18. „A légyott.” Vigjáték 1 felv. Irta ifj. Ábrányi K. — „Egy nő, kinek elvei vannak.” Vigjáték 2 felv. Irta Dobsa L. Csütörtök, jun. 19. „Fra Diavolo.” Opera 3 felv. Zenéjét szerzte Auber. — (Hauck M. k. a. föllepteül.)

Szerkesztői mondanivaló.

— Nagy-Várad. M. K. A visszaemlékezésben van némi költői hangulat; de nincs még költői alakítás, mely az érzéseket s gondolatokat egyedül keresheti művé. A befejezés nem mond semmit, s nem oldja meg az előzmények által felvetett hangulatot, hanem csak visszatér oda, nem tudván hova menni. Igyekezzék először alapeszméjével és céljával tisztában lenni, mielőtt írni leül. — B. S. „A Tivornyában” bizony nem dithiramb. Jóformán semmi sem. Másfél jó sor mégis van benne; ez

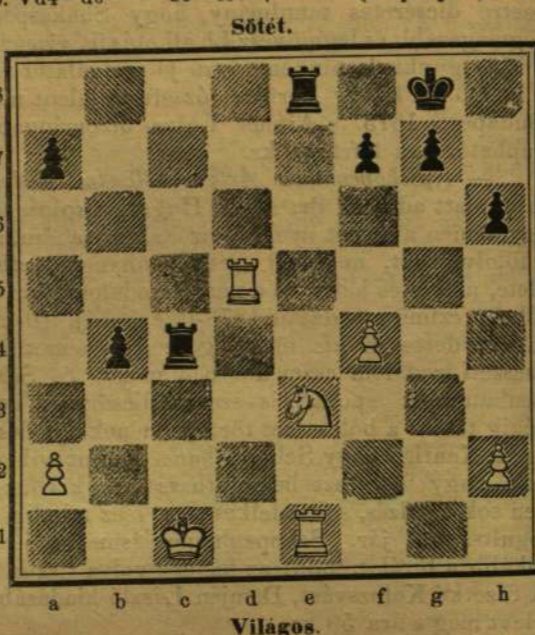
hogy: „— igyál, örökké a világ sem áll!” — csakhog ez Vörösmarty írta. — D. P. Mi elhisszük, hogy önek a „Haldokló honvéd” legkedvesebb verse. De részünkről nem találtunk benne egy jó vonást sem. S ha a többi még gyöngébb: nem is kérünk több mutatványt. — „Bizalom.” Hosszadalmas, üres, laposra kinyujtott valami. Aztán mit gondol ön az ilyen képek alatt, mint „az ifjúságnak aranyozott (!) álma, mely fón a felhőkbe veri gyökereit”? — mi nem tudunk alatta képzeln semmit, pedig a kép talán arra való volna, hogy az olvasó elképzelhesse. — Pest. S. I. A czikk épen nem egy van írva, hogy használhatók. A mellékelt rajok még vázlatoknak is olyan gyarolok, hogy mit sem lehet belőlök készíteni. — Pest. M. J. Az elbeszélések nem tárgya, sem előadása meg nem uti a mértéket. Mint iskolai gyakorlat tán érdemelne némi figyelmet.

SAKKJÁTÉK.

Bécs-London közötti versenyjátéka.

(Folytatás.)

Table with chess move notations: Világos (London), Sötét (Bécs), Világos (London), Sötét (Bécs). Moves include 20. Vc5-d4, 21. He3-d5, 22. Hd5-e3, 23. Ff1-c4, 24. Bh1-c1, 25. b2-b4, 26. Vd4-d6, 27. Vd6-e7, 28. Bd1-d7, 29. Vc7-d6, 30. Bc7-d6, 31. Bd6-d4, 32. Bd4-d5.

Előfizetési fölhívás VASÁRNAPI UJSÁG és Politikai Ujdonságok 1873-ik évi július-decemberi folyamára.

Előfizetési föltételek: A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együt.: Félévre (július-december) 6 frt. Csupán a Vasárnapi Ujság: Félévre (július-december) 4 frt. Csupán a Politikai Ujdonságok: Félévre (július-december) 3 frt. Egyes előfizetők legelőszörben postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentésül csak egy darab 5 krajczáros bélyeg kivántatik. Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelepéldányval szolgálna. Pest, június-hó 1873. A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

TARTALOM.

Pólya József (arczkép). — A várrom. — A nagymáni lédája. — Az erdélyi szászokról (képpel). — Utazás egy jégdarabon (képpel). — Magyar Amerika, IV. — A meteorológiáról, I. — Egy amerikai vállalkozó, III. (képpel). — Egyveleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közlekedés. — Mi ujság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós (L. magyar-utca 21. sz.)

Buda-Pest, június 29-én 1873.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft. — Félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft. Félévre 4 ft. — Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Félévre 3 ft. Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokát illetőleg: Egy négyszer használt peit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdeteményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyegdíj, külön minden igtatás után 30 kr.

Sayous Ede.

Hála istennek, barátaink száma, a kik értünk a nagy világ előtt jó szót tesznek, elég nagy már. S fájdalom, az ismeretlenség viszonyainkkal, történelmünkkel, irodalmunkkal, köz- és társadalmi életünkkel, oly általános meg mindenfelé, hogy ily szószóló jó barátokra még mindig szükségünk van s még soká szükségünk lesz. Illó, hogy mi is megbecsüljük őket s barátságukért és nekünk tett jó szolgálataikért viszonzásul, emlegessük mi is szeretettel s hálnak jeleil ismerkedjünk meg velök közelebről, hogy a nemzetünknek tett szives szolgálatakon kívül egyéb érdemeiket is méltányolhassuk. Lapunk olvasói talán emlékezni fognak még közleményeinkre, melyekben részletesen ismertettük Sayous Edének, a derék fiatal francia író-és tudósnek „Magyarország és irodalmának története 1790-től 1815-ig” című munkáját. E mű a mily rokonszenves irányunkban, ép oly alapos tanulmány is egy oly korszakról, mely épen közvetlenül előzte meg a mostani nemzedék életkorát, mely irodalmi és politikai ujzásületeisünk előkészületeivel, s előküzdelmeivel telt el, de a mely a legutóbbi időig, épen a legkevésbé volt tisztába hozva történetíróink által, s csak mióta Horváth Mihály „Magyarország történetét” — a „Huszonöt év történetével” áthidalta, van némi részletességgel megírva itthon is; és Sayous munkájáról, általában véve is s különösen mint idegenről, nem mondhatunk nagyobb dicséretet, mint midőn azt mondjuk: hogy nemcsak lelkiismeretesen fölhasznált mindent, a mit hazai íróinknál, Horváth M. legujabb dolgozatait is bele értve, találhatott, hanem azokon kívül eredeti forrásokból, még föl nem dolgozott

kutatókból is merített, s mindezt a magyar szellem és a magyar viszonyok oly teljes fölfogásával, mintha közöttünk született s élt volna. Az igaz, hogy Sayousnak, s családjában, hagyományos lehetett egy soká elnyomott és sokkép kijátszott nemzet alkotmány-küzdemei s történelmi joga iránti rokonszenv. Ő egy francia protestáns család ivadéka, mely épen azon a keserű sorstapasztalaton ment át, mint a XVII. és XVIII. században hazánkban is annyi protestáns család. — Sayous családja déli Franciaországban volt honos s neve ott még ma is jóhangzású. De a mult században, mikor a huguenoták ivadéka ellen újra megkezdődött a reakció, a

Sayous is, annyi más protestáns családdal együtt száműzettek őseik honából s a szabad Svájc nyitotta meg nekik vendégiszterető kapuját s adott biztos menhelyet az üldözötteknek. Itt, s jelesen a Kalvin városában, a vallásszabadság egyik erős védbástyájában, Genfben született Sayous Ede, 1842. január 10-dikén.

Tíz éves gyermek volt még csak, midőn apja visszköltözött hazájába, hol már semmi sem gátolhatta többé, hogy Párisban telepedhessék meg, hol a protestáns egyház szabadon virágzott s virágzik ma is. A fiu, ki eddig csak a szülői háznál tanult, itt kezdette meg nyilvános iskoláit s itt végezte be és pedig oly kitünő sikerrel, hogy alig töltve be 21 évét, már 1863-ban maga is tanár lehetett. Tanári pályáját a versaillesi lyceumban kezdette meg, hol azonban nem maradt soká, mert már két év mulva (1865) Párisba a Charle-Magne (Nagy-Károly) lyceumba hívták meg, a történelem tanárának.

SAYOUS EDE.

Table titled 'HETI NAPTAR.' with columns for 'Honapi-és Hett nap', 'Katholikus és protestáns naptár', 'Görög orosz naptár', 'Izraeliták naptára', 'Nap' (with sub-columns for hossa, kél, nyug), and 'Hold' (with sub-columns for hossa, kél, nyug). It lists dates for June (Junius) and July (Julius) with corresponding events and names like Paulinus, Eberhard, Sidor, etc.

Kora ifjúsága óta vonzotta őt valami (mint maga beszélte e sorok írójának) a magyarokhoz s különösen nyelvünkhez és irodalmunkhoz. Nem mondhatjuk, hogy mint sokaknak a külföldön, függetlenségi harcunk nagy erőfeszítései voltak volna magunkra figyelmét s azok közvetlen befolyása alatt érlelődött volna rokonszenve irántunk, mert ő akkor még csak 6—7 éves gyermek volt. Hanem a francia irodalomban talált némi nyomokat az újabb időkben, melyek őt hozzánk vezették. Chassin Petőfi, Thales Bernard iratai s fordításai, egy pár — akkor külföldön élő — magyarral való megismerkedés, költötték föl s táplálták benne e rokonszenvet, s mihelyt egyéb tanulmányai közt egy kis rést találhatott, 1867-ben tanulni kezdette nyelvünket, hogy irodalmunk ismeretét a közvetlen forrásból merithesse. Már 1868-ban annyira ment a magyar nyelvben, hogy megkísérthette hazánkba utazni s itt, kissé még törve ugyan, de mégis érthetően beszélni nyelvünket. Nehány jelesünkkel, a közélet s irodalom mezején, megismerkedvén: azoktól részletes és alapos tájékoztatást nyert történelmünk forrásai s irodalmunk irányai felől, melyeknek beható tanulmányozását tette föl magában. A következő évben ismételte látogatását, s 1870-ben (már ekkor fiatal, szellemdús nevével) harmadszor látogatta meg hazánkat. Most már elég folyékonyan beszélt nyelvünket s szívesen is beszélt azt. Élénk vágygyal kérdezősködött mindenről, a mi ránk s ügyeinkre vonatkozó tanulmányainban utmutatásul szolgálhatott s Csengery fölvilágosításait a politikai és történelmi, Toldy és Gyulaiét az irodalmi kérdésekben köszönettel fogadta és használta föl. Mindent az első forrásokig ment; s mily szellemmel és szeretéssel, 1871. végén megjelent és főntebb már említett munkájának minden lapja bizonyítja. Elég, csak példaképpen, a diaetia irományok, a Berzesnyei ódái, a Nagy Pál országyűlési szereplése, az insurrectio okmányai földolgozására s megítélésére hivatkoznunk.

Magyarországi látogatásai alatt éles szemmel s kitartóan vizsgálván közéleti, társadalmi, kormányzati s általában mindennemű viszonyainkat s behatólván nemzetünk szellemébe, hazaérkezéssel több ízben tartott ezekről nyilvános fölölasásokat, melyek sokat tettek ügyeink alapos ismeretetésére s elfogulatlan méltatására a külföldön. Jelesen a francia-német háboru alatt, míg iskolája zárva volt s a tanszék hallgatók nélkül állott, egyideig Svájcban tartott (a francia sebesültek javára) fölölvasásokat hazánkról, melyekben többi közt közjogi viszonyainkat is Ausztriával, tüzetesen ismertette s azt az erről világos fogalommal alig bíró külföld előtt érthetővé tenni nem sikertelenül igyekezett. A háboru utolsó idejében Bordeauxban a köztársasági kormány külügyminiszteriumánál működött, hol gazdag nyelvismeretével jó szolgáltatásokat tett hazájának. Ez időben résztint Bordeauxból, résztint később Párisból a commune-mozgalmak alatt lapunkat is szíves volt néhány magyar nyelven irt tudósítással fölkeresni.

Könyveirt s irodalmunk ismertetése körüli érdemeiért a Kisfaludy-társaság 1872-ben külső tagjai közé sorozta. Legujabban, hogy nyelvünk tudományos alapjaiba s összehasonlító nyelvészetünkbe annál jobban behatolhasson, a finn nyelvet kezdte tanulmányozni, mely nálunk is egy nagyérdemű nyelvészeti kör egyik fő tanulmányát képezi.

Több ízben említett munkája csak első része egy nagyobb egésznek, melyben közéletünk s irodalmunk újabb s legújabb ko-

rát akarja történelmileg és kritikailag fölölgozni, egész a jelenig. Ohajtjuk, hogy azt mielőbb befejezhesse s ezzel a rólunk való ismereteket széles körben terjesztvén, teljessé tehesse azt a jó szolgálatot, melynek már kezdete is oly köszönetre kötelezett bennünket.

Rákóczi hamvai.

Volt-e ilyen fásult nemzedéke
A hazának, mint a mostani?
A fölött is kételkedik, ha vajjon
Szentek-e az ősök hamvai!

Oh Rákóczi, nem hiába nyugszol
Idegen föld hantjai alatt!
Az a nép, mely visszakéz a vajjon
Nem méltó, hogy az ővé maradj.

Sivár ember, a ki azt hiszed,
A holtak jó, bár hol fekügyék:
Kérd a sorsot összetett kezekkel,
Hogy valaha bujdosó ne légy.

A halottak hazájának éjjel,
Eszükbe jut, hogy otthon mi jó...
Majd megtudod, milyen átoksúly az,
Ha valaki kétszer bujdosó!

Fog-e e föld hazáit teremni,
Ha ily sivár szivekkel vegyül?
Lesz-e hűség, szabadság oly földön,
Mely többé már föl nem melegül?

Kétségbe nézek a jövőbe,
Látom ott a pusztuló hazát!
A bujdosó megáll a határon,
Ott áll soká, — és nem lépi át.

Oh déli szél, mely átérzed, mit tesz
Szertejámi a nagy ég alatt:
Szégyenítsd meg a koros unokákat,
Hozd haza a drága hamvakat!

Dalmady Győző.

A nagymámi ládája.

— Elbeszélés. —

(Vége.)

A bécsi ágens és a falusi öreg papné találkozására nem volt közönséges dolog s országos fontosságú esemény is válhatott volna belőle, ha a nagymámi Sándorkát kellett volna nem szeretnie volna. Az uton is folyvást aggódott, hogy az öreg Csornainé most csak-ugyan beválthatja mindennapos ígértét s a szegény kis ártatlant „agyon csapja.“ Mi lesz akkor ő belőle, ha az a gyermek meghal? így töprenkedett s észre sem igen vette, hogy most meg unokája előtt beszélget épen úgy mindenféléről, a mint máskor Sándorka előtt szokott. Hanem a kocsiözögés miatt fellet sem igen lehetett érteni s az ifju Csornainé csak annyit tudott meg, hogy nagy summa pénzről akarnak most Pesten végre-ndezetni tenni s ebből a nagymámi sokat szánt Sándorkának.

A találkozás csakugyan az „Arany sas“nál történt. Egyszerű, csendes, de megható jelenet, melyben a beszédnél több volt a bizonytalanul tapogatózó taglejtésekben nyilatkozó kifejezés. A nagymáminak jártak a kezei s egész teste reszketett, félig megvakult szemeiből pedig nem bírtak megindulni a könyvek s csak nagy ritkán tudott hetvenkilenc éves méltóságos testvérenek annyit mondani, a mennyit a régi megszokásból gépiesen is ki birt ejteni: „kedves kis Jánoskám! kedves jó kis öcsém!“ A tekintélyes, magas, még alig megérett férfi pedig jobb kezével szorosán átkarolta néjét, önkényte-

lenül veregette hátát, míg állát feje tetejéhez nyomvas, írú könyvei az öregasszony fejkötőjére s ősz hajára csorogtak.

Mikor ennek a jeletnek vége lett, a nagymámi legelső szava is az volt:

— Látod Jánoskám, nekem van egy kis unokám, aztán nem hozhattam el, hogy neked megmutassam! — s a nagymámi folyton folyvást csak a kis unokával foglalkozott.

Huszár János atyafiságos szíveséggel fogadta falusi rokonait, elbeszélgetett testvére unokájával, a fiatal Csornainéval s annak férjével, kinek becsületes bátor szíve volt a két asszonynak lovagi öre az uton. Hanem mikor magukra maradtak az öregasszonnyal, mindjárt az utazás céljára tért. Elővett egy nagy írást, melynek egészen testamentum formája volt.

Egy életen át folytatott takarékossgal gyűlt vagyonról rendelkezett, s a rendelkezésnek a közügy, de főként a helvét hitvallásu reformált anyaszentegyház, négy kerülete lássa hasznát.

A nagymámi helyeslőleg bólintgatott, a mint öcsése fölolvasta a tervezett czímét: „Fundatio, melyet is tettek Tüdös Rozália Katharina és Huszár János testvérek, istenben boldogult, áldott emlékezetű édes anyjok, előbb Tüdös Ferenczné, később pedig idősb Huszár Jánosné emlékezetére.“ — Eszébe sem jutott szegény öregasszonynak, hogy ezek a nagy összegek nem az ő szerzeményéből takarítottak meg, s hogy ezekből voltaképen Huszár János-féle alapítványt kellene teremteni. Boldog volt, mikor azt hallotta, hogy édes anyjának neve az övével és öcsésével együtt örökre fennmarad s két szegény papné és egy szegény papfiu nevével fogják emlegetni, valamint a régi nagy-lelkű és nagyszívű fejedelmek és fejedelmek dicsőséges emlékezetét. Miféle és mekkora összegekről volt ott szó, ő arról semmit sem hallott; úgy elmerengett, hogy észre sem vette, a mint reszkető balkezebe szorított alsó ajakát csaknem a szakadásig rezegtetete.

Hanem egyszer csak fölrezzent, ajakát eleresztette, a karszékebe kapaszkodott mind a két kezével. Valami megütötte a figyelmét s fölállt. Öcsésére tekintett, ki még egyszer ismételte előbbi szavait.

— Eddig van a testamentom, kedves né-
ném, mert egyebünk nincs semmi.

— Hát az én Sándorkámnak mi marad?
Hát te nem tudod, hogy nekem Sándorkám is van? Ha a Sándorka kimarad belőle, akkor nekem nem kell a testamentom!

Ezzel az öregasszony bejelentette a második gyermekkorához nagyon jól illő véleményét, hogy ő ilyen-formán nem játszik. Nem használt semmi magyarázat; a nagymámi szilárdul megmaradt a maga föltétele mellett, hogy a testamentomból Sándorka legalább is annyit megérdemel, mint az idegenek.

— De édes néném, Katiczám, látod, te elrontod az egész dolgot, pedig már ötven esztendeje mindig erre szeregettünk. Tudod-e, hogy én mindig ezért a becsületért dolgoztam s te úgy elrontod ezt is, mintha gyermekek volnánk s a porból rakott csibéket szóránád szertesztét. Ne vedd el a felét édes anyád emlékezetétől, majd ad az isten nekünk még olyant is, a mit Sándorkának hagyhatunk!

Olyan szépen rimázkodott az a nagyvárosi uraság ennek a falusi együgyű öreg asszonynak, de csak hiába! Mondhatta volna azt is, hogy az egész szerzemény az övé, azt teszi vele, a mit akar; ha jónak látja, az egész Tüdös nevet félre veti a fundáció nevéből, de ötven esztendő édes tervezgetés emlékeit nem akarta összetörni, megke-

seríteni, hát nem mondta. A nagymámi csak ennyit felelt a hosszú kérésekre.

— A mi az én ládámban van, azt mind a Sándorkának ígértem; én nem tudom mennyi, de én megígértem neki, hogy nagy ur lesz belőle, hogy elmeht lakni Bécsbe. Hiszen az ő élete még ezután következik, az édes anyánk pedig már meghalt, hát a pénzt csak idegeneknek adjuk. A halottaknak mindegy, azok csak egyformán alusznak a trombitaszóig! Azután mi is meghalunk ám már! Hiszen öreg vagyok ám már én, te is öreg vagy; te is meghalsz. Most is csak azért élsz már, mert én szerettelek, mert én mindig imádkoztam érted. Sándorka is meghalt volna, ha én nem imádkoztam volna érte, mikor nagy beteg volt.

A szegény öregasszony benne volt a rögeszméjében s valami sibyllai tekintettel fordítván arcát öcsése felé, egy pillanatra úgy megvillantak beroskadt szemei, mintha tisztán látott volna.

— Tudd meg öcsém, Huszár János —
így szolt tiszta, erős hangon — hogy ha én nem imádkozom érted, az isten leveszi rólad a kezét, egy esztendőig sem élsz.

Huszár János megrémült. Átok ez, vagy jóvendőmondás? Együgyű korlátoltság-e, vagy épen világos látás a jóvendőbe, mely egy vak előtt tisztában áll? Személyét nem érezte megbántva, de rettegett attól a gondolatától, hogy életének egyetlen drága terve, egyetlen czélja meg talál hiusulni. Hiszen a pénzek egy részéről az iratok mind néjénél vannak s ez a boldogtalan öregasszony, ki tudja mit csinált a hozzá küldött irásokkal. Oh ha épen a fölöttébb való szeretet buktatja meg legszentebb szándékában!

Ezt mind egy perc alatt elgondolta Huszár János s behívta a fiatalokat, hogy az öregasszony hadd felejtse el a dolgot s talán majd újra lehet vele kezdeni mindent. Kiment sétálni, egy-két látogatást végzett ismerőseinél, végig sétált a szénpiaczon, megnézte az épülőfélben levő református templomot s még az árvíz előtti ócska paplakban meglátogatta az öreg Balthory püspököt. Azután betekintett a híres „Két pisztoly“ fogadóba s látta, hogy a fiatal Csornai épen a kocsija tengelyét keni, mintha már utra készülődnék. Megkérdezte tőle, hogy mikor akarnak indulni? Csornai nem tudta megmondani, hanem a nagymámi azt parancsolta, hogy mindig készen álljon.

Huszár János ur rohanva sietett szállására, az „Arany sas“-ba s néjét is épen készülőfélben találta unokájával. Megkérdezte, hova készülnek?

— Haza megyünk, édes öcsém — felelt az öregasszony — szegény embereknek nagyon költséges ilyen nagy városban az élet, ha fősvényi gazdag rokonai vannak.

A sértést, bár érdemetenül, de mégis elhallgatta az öcs s hamarjában nem tudott rá válaszolni.

— Haza megyünk János, — kezdé ismét az öregasszony — majd otthon elvégzek mindent. Elküldetem neked Bécsbe mind, a mi a tied, aztán tedd oda, a hova jónak látod. Hagyd azokra, a kiket szeretsz. Csak a miecske közös örökségünk volt, abból emlékezzél meg azokról a szegény atyádfiáról, a kik Szent-Ágotán laknak.

— De néném — felelt Huszár János — csak nem akarsz itt hagyni, mielőtt dolgozat elvégeztük volna! Csak nem akarsz elindulni most, mikor mindjárt a nyakatokban lesz a zivatar! Nem értek ki Budáról, mikorra agyon áztok, a milyen felhők kerekednek minden oldalról!

Nem akarta hinni, hogy most egyszerre vége szakad minden szép tervének s ötven

esztendő óta folyvást készülődő végrendelete helyett újat kell készítnie.

Pedig úgy volt. Az öregasszony hajthatatlan maradt, s mikor öcsése a fiatal asszonyhoz fordult, hogy ne engedje nagyanyját idő előtt s a viharral szemben utnak indulni, a fiatal Csornainé csak azt felelte:

— Kedves bácsi, mi nem szoktunk a nagymáminak otthon sem parancsolni!

Huszár János ur egy karszékeben ült, csaknem mozdulatlanul. Szédülni kezdett a fejére tóduló vértől, s mikor néje megcsókolta bucsúzóra: átkarolta az öregasszonyt, magához szorította erősen, görcsösen, de a fuldoklás miatt szólni nem tudott. Az öregasszony nem látta, hogyan forr a vér öcsése fejében, nem látta, hogyan üvegesednek el szemei, csak a fiatal Csornainé szorult el a szíve a keserves jelenetre. Már épen szólni akart, hogy maradjanak, mikor a nagymámi ismét kiadta a parancsot:

— Leányom, menjünk! Eressz el öcsém!
Isten áldjon meg — utoljára!

A fiatal asszony kétszer-háromszor megcsókolta nagybátyja kezét s ott hagyta a nemes lelkű gazdag embert, mintha csak egy kérges szívű, uszorás, fősvény vén ember lett volna.

A családi alapítvány szép formában kigondolt terve ott maradt a halál árnyékával küzködő öreg ember szobájában, s midőn egy percre megnézte a teret, azonnal szétépte az összes iratokat s másnap vizsament Bécsbe, hogy újra eltemesse magát és fájdalmait a hivatal gondjaiba.

A nagymámiék pedig megindultak a „Két pisztoly“-ból hazafelé, a hajóhídon utolérte őket a zápor, s mikor a Gellértet elhagyták, már csattogott, villámlott, a szél úgy hordta a záport, hogy élet-halál veszélye közt érkeztek Promontorra. De azért másnap éjjélkor már otthon voltak Szent-Ágotán s a nagymámi szinte megfiatalodva tette az intézkedéseket.

A helybeli tisztelendő urat magához hivatta s megkérte, hogy az ő költségére utazzék föl mindjárt Pesten át Bécsbe Huszár János udvari ágens és királyi consiliarius ur ő nagyságához s adja át neki az ő küldeményét. A tisztelendő ur hajlandó volt a pesti és bécsi utra s nagy érdekű volt rá nézve, hogy az udvari ageniának megfordulhat. Azonnal hozzá fogott a készülődéshez.

A nagymámi pedig fölhyította a nagy kék ládát, s mikor a skatulyát kivette belőle, úgy rémlett neki, mintha szeme világa egyszerre megjött volna s az ötven év óta őrzött ládát most egyszerre irtessen látná.

A skatulyát bezárta és lepecsétellette a falusi jegyzővel, a kis lakatkulesot, mely azelőtt mindig nyakában függött, szintén becsomagoltatta és peccsét alá záratta s az egészet átadta a tisztelendő urnak, ki másnap a fiatal Csornainával már korán utban volt Pest felé.

A nagymámi ekkor behívta unokáját és Sándorkát s kiosztotta parancsait.

— Édes leányom, a kis gyermek vesse le a nadrágot, vesse le a csizmát; járjon gatyában, meztőláb, a hogy szegény gyermekekhez illik. Sándorka, jó gyermek légy, mert a nagymámi meghal, aztán neked nem hagy a testamentomában semmit.

Azután a kis fiut kiküldte s unokájának tovább beszélt.

— Az öcsém majd valami kis alamizsnát hagy rátok a testamentomában. Ha elfogadjátok, ha nem: én nem bánom! Én már nem sokára meghalok, mert ezután már nem tudok imádkozni. De a bécsi uraság is meghal, mert ő érte sem imádkozom. A kis gyerekekre vigyázz; imádkozzál érte

mindennap, tán az isten a te imádságra is megtartja, mert én már ő érte sem tudok imádkozni. Nevelj föl szegény embernek, legyen belőle olyan becsületes ember mint az ipad, aztán szerezetnek neki olyan jó feleséget, mint te vagy. Akkor aztán még a más világon is szeretlek.

A szegény fiatal Csornainé sírva ment ki a benyilóból a szobán, konyhán át, ki a folyosóra. Ott a napával, az öreg Csornainéval találkozott.

— Hát neked mi bajod? — kérde az öregasszony.

— Szegény nagyanyám! Én nem tudom mi baja! — szolt a meny, könyvekben végezve a mondat.

— Bolond ugy-e? Hisz az is volt mindig! Kár is volt a házba fogadni! Bolondtá tette, elrontotta a gyereket, most meg elpusztít téged is, meg az uradat is!

A fiatal asszony meg sem állt tovább ezt a beszédet folytatni, hanem ment kifelé az udvaron végig a szeriis kertbe, hogy ipának, az öreg Csornainak kipanaszkodja magát.

— Hagyd el, édes leányom, ne sirj. Majd megcsillapszik ám a nászasszony is, meg az öcsése is, aztán egy pár levél megint helyre hoz mindent. Ha Bécsben is olyan jó szívűk van az embereknek, mint nálunk Ágotán, akkor lehet ugyan folyvást perelni, mint az én feleségem teszi, de harmadnap alatt minden haragból ki lehet békülni.

A fiatal asszony egy kis negyedóra alatt úgy megcsillapodott, mintha csak pap vizsasztalta volna meg. Egészen megenyhülve ballagott befelé.

A konyhaajtónál Sándorkával és a szolgálóval találkozott, a mint az utca felé indultak kézen fogva. Megkérdezte, hova mennek?

— A pisze asztalost hivatja a nagymámi, édes anyám, koporsót akar magának csináltatni, mert meg akar halni — felelt Sándorka, versenyt sirdogálva a szolgálóval.

Csornainé megdermedt. Nem tudta megakadályozni a dolgot, s mire összeszedte magát, hogy ipát beszéltsa, a pisze asztalos már alkuban volt a nagymámiával. Rohamosan ment minden. A nagymámi még soha sem tudott olyan szigorúan parancsolni, mint ebben az egy kérdésben.

Három napig halasztgatták az asztalost a koporsó készítését, a negyedikén csakugyan hozzá kellett fogni, mert a nagymámi már föl nem kelt az ágyából és senkihez sem szolt egy szót sem, csak Sándorkát csókolta meg kétszer naponként, reggel és este.

Egy hét alatt készen volt a koporsó is. Ideje is volt, mert egy hét óta már olyan volt a ház, mint a valóságos halottas ház. Mikor a fiatal Csornai és a tisztelendő ur haza érkeztek a pesti és bécsi utból, épen akkor vitték haza a diszes szép urias koporsót.

Csornai és a pap rohantak az öregasszonyhoz, hogy az ut eredményét elbeszéljék. De már akkor csak annyit mondhattak, hogy elvégezték a rájuk bízott dolgot.

A nagymámi felült az ágyban, megköszönte a szíveséget, elmondta, hogy a nagy ládában semmi sincs, csak az ő ruhái és ékszerei, ezüstje, aranyja. Az is pénz lesz, csak el kell adni s földet kell rajta venni a Sándorka számára. Megcsókolta mind az egész háznépet, még az öreg Csornainét is. Az öreg Csornait megkérte, hogy menyét ezután is szeresse s legyen neki ezután is édesapja. Sándorkát végig tapogatta s a fejére tette kezét, megáldotta, hogy az isten ne gazdag emberré, de boldog emberré tegye. Azzal befordult a fal felé s nagy csendesen egy kis idő mulva ismét föl akart ülni, de visszaesett és meg volt halva.

A bécsi utazók Bécsben nem látták Huszár János urat, mert senkivel sem akart találkozni. A nagymámi szép csendes halálát és temetését megírták neki, de válasz nem jött.

A nagymámi ládáját mikor felnyitották, sok szép mindent találtak benne; bőven elég volt, Csornainé rangjához képest, örökségnek. Az öreg Csornainé is meg volt vele elégedve. S mikor egy fél év múlva Bécsből tudósítást kaptak, hogy az ifjabb Csornainé és fia számára Huszár János királyi konsiliárius és udvari ágens négy ezer forintokat hagyott váltó czédulában: akkor már az öreg Csornainé is szerencsés házasságnak tartotta a fia házasságát. Huszár János ur haláláról nem hallottak semmi részletesebbet. A tisztelendő ur tudott annyit, hogy sok végrendeletet, de kevés pénzt hagyott maga után.

Kárpáti kunyhó.

Hatalmasabb határkövet egy országnak nem is teremthetett volna az isten, mint a Kárpátok. Az eget verő pyramisok ezreinek egymásra halmozott csoportja az, megdőbentő és elragadó. Megmérhetetlen távra eltekint kopasz fejként s olyankor könnyű kékes felhőnek tűnik föl, mely a láthatárt csipkézi. Olyan átlátszó és lenge, mint a lehellet. A ki a szeptesi Kárpátokat szép tiszta júliusi időben a hegyjai hegyekről látta, könnyen megértendő, honnan veszik eredetüket a magyar népmesében annyiszor előforduló üveghegyek.

Este, ha a nap leszáll, rózsaszín fátyolba borulnak e hegyek; csuacsik között szűrük át a nap arany küllőit, melyek ragyogást terjesztenek az egyik oldalon, míg a másik felől violába megy át a rózsaszín. Van a napnak egy bizonyos pontja, a mikor olyan az egész Kárpát, mintha lánggal égne. Téli jégkristálylává fagy az egész hegység

hogy szives vendégszeretettel ne fogadná az eltkadit vándort s egy csupor tejjel vagy egy darab sajttal meg ne vendégléne.

Jó lelkű emberek ezek mind, nem kívánnak ezek szívességükért semmit, s ha egy-két pipa dohányt adsz nekik, tulságosan megjutalmazva érzik magukat s boldogokká tettek vele.

Jelen képünk egy ily kunyhó elejét ábrázolja a Közép-Kárpátokból.

A Gizella-alumból.

A Gizella-album, melyet hazai művészeink által Pest városa készített Gizella főhercegnasszonynak Lipót bajor herceggel egybekelése emlékeül s küldöttség által nyújtott át a fejedelmi menyasszonynak, jelenleg a bécsi kiállításon látható, hol már csak külső kiállítási díszé által is egyike a legértékesebb tárgyaknak a maga nemében. Ez azonban kiváló művészi kivitele dacára

Kárpáti havasi kunyhó.

A kik a reformált egyház ügyeivel ismeretesek, azok a Huszár János nagy vagyonából némi apró részecskéket ismerhetnek „Huszár-alapítvány“ név alatt. Előfordul ez a név több, régebbi hazai, nemes czélú intézetnél is a végrendeleti alapítók sorában tekintélyes, de aránylag mégis csekély összegekkel. A tőkepénz nagyobb része hirszerint a bécsi előkelőbb hölgyvilág kezén át került forgalomba s a nagymámi jövedelése beteljesült: Huszár János nem élt egy évet néne halála után. Bécsben van eltemetve, de én hiszem, hogy ha koporsóját lehozták volna Szent-Agotára s oda tették volna a nagymámi koporsója mellé: a földtámadáskor a trombitász zengésére egymás felé fordulva ébredtek volna!

D. J.

addig a határozott egyenes vonalig, a hol a fenyves erdő végződik. Onnan kezdve fehér, mint óriási cukorsüvegek csoportja. S oly tiszta, oly átlátszó a lég, hogy fölöre alatt elérhetni véli az ember a hegyeket, holott talán egy egész napi járóföldre vannak.

És ott a hegyek között, a hol azt hinnéd, csak a kőszáli sas rakhath fészket, emberek laknak, szegény nyomorult pásztoremberek, kik fölhasználnak egy szikla-hajlást, barlangnyílást s az alá vagy az elé építik kunyhóikat. Galyakból, gerendákból vannak azok összetakolva, a kunyhó minden szögletén keresztül fűtől a szél, recseg-rogop az egész. Az ily kunyhók előtt rendszeren természetes udvartelek van, egy kis fensik, bekerítve sziklával, szálfakkal; ott tenyész a kecske és egyéb baromfi. A szirtek között zöldmohás gyalogut vezet a közeli forráshoz, mely ily helyen ezer meg ezer szakad, kristálytiszta és jéghideg vizével látva el embert, állatot. A pásztor, ki az ily kunyhóban lakik, melynek felét a természet, felét ő építette, nagyon szegény, de azért még sem annyira,

is csak mellékes a belső tartalomhoz, a szép festményekhez képest, melyeket hazai művészeink, az alkalmiság követelése mellett is, többé-kevésbé a művészi érték érvényre juttatásával dolgoztak ki.

A Gizella-album tizenkét festménye között az első lapot Székely Bertalan műve foglalja el, mely alkalmasint más értelemben is első lapja a nagy becsű emlékkönyvnek. A művészi kivitelű kép Gizella bajor hercegnasszonyt, szent István első magyar királyunk nejét ábrázolja, a mint a koronázási palást szövése közben fiát, Imre herceget térdére véve, a már legnagyobb r. szt. készen álló díszmüvet nézegetik. „Az igénytelen tárgy — mondja egyik illetékes bírálója. Keleti Gusztáv — nyomtatékot nyer a családias bensőség nemes kinyomata s a korhűség élők jellege által, mely ugy a színben, mint a melléktárgyak választékos oda illesztésében finom művészi tapintattal nyilvánul.“

A kép tárgyának alkalmisága abban rejlik, hogy az első magyar királyné épen bajor hercegnasszony volt, mint bajor hercegnasszony

szonynya lett a mostani magyar királyné, ki különben is anyja után a legközelebbi rokonságban áll a bajor uralkodó családdal. Az emlékbombumból még alkalmasabbá tette a tárgyat a Gizella név s főként a jelenet fölfogása, mely a nászutra induló főhercegnő előtt történelmi emlékezetek keretébe foglalva egy bajor hercegnasszonyt épen a leggyöngédebb családi képben tüntet föl.

Maga a palást az eredeti, koronázási szent István-palást után készült s ez képezi a történelmi anyagot, mert a két alaknak a művész által céljaihoz képest fölhasználható képe fönn nem maradt. A melléktárgyak közül az asztal, a falak szőnyegei és a szekrény mind oly motívumok után készültek, melyek az első keresztényiség korszakából maradtak fönn hazánkban.

A kép egészen a középkor styljében készült, s az arany, mint a korszak festésében nagyon jellemző, szintén a kellő mértékben van fölhasználva a művész által.

Az egész festmény a művészek minden oldalra kiterjedő lelkiismeretes műgondjáról tanus-

Ha az életet egész összességében vesszük, úgy találjuk, hogy az, mi által hosszúnak vagy rövidnek itéljük, attól függ, hogy mennyi és milyen tettekkel van betöltve.

A rest ember élete keveset, vagy épen semmit nem számít; léte üres és haszontalan; bármily hosszúra nyulnak évei, élete semmit nem számít. A munkás ember életével egészen ellenkezőleg történik; életét méltán nevezhetjük hosszúnak, mert saját és embertársai javára véghez vitt műveivel minden percze meg van jelölve.

Az időt úgy kell venni a mint jó, az embereket olyankor kell venni a milyenek, és a pénzt értéke szerint.

E jó tanácsnak az az értelme, hogy legokosabban tesszük, ha mindazokat, mi erőnket felülmulja és akarunk fölött uralkodni, tehát megváltoztatni nem tudunk, jó képpel fogadjuk el.

Az időt lehetetlenség vágyainkhoz és szükségseinkhez szabni; ha a sors vidám és jó napokat

Egy egyszerű paraszt, ki munkája után tisztességes jövedelmét élte, büszke, dologtalan és gárgárgára fölfuvalkodott szomszédjára, a vállát vonitva, azt mondta: „Hijába gazdag, mégis csak annyit ebetik, a mennyivel jól lakik.“

Csak az ismeri a függetlenséget, a ki kevéssel megelégszik.

Szabadság és függetlenség! e két szó az, mely a világban annyit viszhangzik, ez kből bővebb magyarázatot érdemel.

Az ember szabad, midőn akarata szerint cselekedhetik.

A jelen társadalmi viszonyok között az a szabad ember, kinek országa törvényein kívül nincsen más parancsolója.

Az a független ember, a ki edzett jelleme vagy ész-felsőbbsége által, erkölcsi szabadságát, gondolat- és érzemény-szabadságát még akkor is meg tudja tartani, ha akarata a körülmények szerencsétlensége és a külső erők nyomása által akadályoztattnak.

A Gizella-alumból: Gizella királyné és Imre hercege. — Székely Bertalan festménye után.)

kodik s a két alak, s még ezek közt is kiváltképen az anyja iránti szeretetben s a drága díszmü fölötti örömlében megoszló kedves gyermek, a szerző nevének említése nélkül is, világosan utal az erős és biztos művészi kézre, mely nem muló becsű műveken szokott fáradozni.

Élet-igazságok.

(Seneca.)

A rest emberek napjai hosszúak és életük rövid.

Erkölcsei szempontból tekintve, az idő helyes mértéke az egyének restsége vagy tevékenysége szerint látszik hosszabbnak vagy rövidebbnek.

A tevékeny embertől repül az idő; az órák és napok oly hamar telnek, hogy földadatának alig bir megfelelni.

Ellenben, a rest embert az unalom gyötri, az órák lassan folynak, és az idő véghetetlen hosszúnak tetszik.

ad: élvezzük: — ha szélvész, eső, jég vagy bármilyen vihar áll be: legyen annyi bölcsességünk, hogy azokhoz is tudjuk magunkat alkalmazni.

Az embereket sem lehet izlésünk és érdekeinkhez alakítani. Legalább nekünk legyen anynyi belátásunk, hogy a körülményekhez és környezetünkhöz szabjuk magunkat, és a velünk érintkezésbe jövő egyének jó oldalait tudjuk megtalálni és kellőleg fölhasználni, rosz tulajdonságaik iránt pedig türelemmel viseltessünk.

A mi a pénzt illeti, ne bálványozzuk és ne tulozzuk előnyét, valamint a pénz-hiányt se tartuk oly nagy szerencsétlenségnek.

Ha gazdagok vagyunk, ne legyen az az ostoba gögünk, hogy azt képzeljük, miszerint a pénz oszot, tehetséget, érdemet ad, és jogot arra, hogy a szegényeket lenézzük.

Ha szegények vagyunk, jusson eszünkbe a régi bölcsnek mondata, hogy: „a középszerűség arany“, gondoljuk meg, hogy a nagy gazdagság nagy gondokkal jár; és tartsunk azzal a példabeszéddel, hogy: „a nagy gazdagság nagy szolgaság.“

Az ember, a rabszolgaság idejében egy magánál erősebb és hatalmasabb embernek a tulajdona volt; — a jobbágyok idejében a földesur birtokához tartozó hűbéres volt, kinek ura iránt a legkeményebb kötelczettségei voltak és ura szélségeinek alá volt vetve.

A mi időnkben az ember ezen urak járma alól fölszabadult ugyan, de rabsága nem szűnt meg, mert: szenvedélyei és szükségseiben még sokkal hatalmasabb urakra talált.

Valjon századunk gazdagsággal és jóléttel elhalmozott szerencse gyermeke, ki a fényűzés és érzékiség minden kigondolható találmányait megsokta, — szabad ember-e? Nem. Mert rabja mind azon mesterkelt szükségeknek, melyeket magának tesz ki, és melyek, ha netalán nem tudná őket kielégíteni, az életet elviselhetetlennek tennék.

A szabadságot tekintve, mit mondjunk azokra a korhely kicsapongókra és részegesekre, kik e durva és hitvány gyönyörökért eszközök, egészességüket, vagyonokat és a mi legfőbb, családi boldogságokat is áruba bocsátják?

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (A magyar nemzeti múzeum) érem- és régiségtárából már korábban készült „Képes kalauz” most második kiadásban jelent meg, 200 fapapírral, mintán az első kiadás 3000 példány, mint dr. Rómer Flóris, a múzeumi érem- és régiségtár nagyrédmű, tudós öre, az előszóban írja, két év alatt elfogyott. E kiadás az új rendezés nyomán egészen át van dolgozva és tetemesen meg van bővítve. Ajánljuk az archaeologia barátainak és a múzeumi látogatóknak. Ára 50 kr. Megemlítjük egyúttal, hogy van egy másik, egyszerű „Kalauz” a régiségtani osztályhoz, mely a nép számára készült s ára 30 kr.

— (Magyarország közlekedési viszonyairól) igen czélszerű kézikönyvet állított össze Kenessey Albert következő czímmel: „Segédkönyv hajósok, közlekedési intézetek hivatalnokai és szállítók számára.” — E műben különös súly van fektetve a becslésre s számadásokra, s azért nemcsak hajósok, de mérnökök és kereskedők is czélszerűen használhatják. Az uttávolságok pontosan s táblázatosan vannak összeállítva s az egész műhöz egy térkép járul, mely Magyarország létező s tervezett vasutait s csatornáit tünteti föl. Az adatok részint hivatalosan uton, részint a legújabb szakmúvek alapján készültek, s így teljesen megbízhatók. A könyv az Eggenberger-féle akad. könyvkereskedésben jelent meg; ára 1 frt.

— (Jókai Nemzetország) most a legolvasottabb írók közé tartozik. Hogy regényei mennyire keresettek, az is bizonyítja, hogy Janke Ottó berlini könyvkiadó Jókai összes szépirodalmi műveit ki akarja adni, s már 26 kötet van sajtó alatt. A „Szegény gazdagok” (3 kötet) és a „Felfordult világ” (2 kötet) már megjelent, s ezeket legközelebb az „Arany ember” (5 kötet) fogja követni. Schmidt Julian, a híres irodalomtörténész „Literatur-Bilder”-jei negyedik kötetét Jókai regényeinek ismertetésére szánta.

— (A Franklin-társulat kiadásában) megjelent: „Az 1873. évi bécsi kiállítás legteljesebb és legkimerítőbb terve- és helyrajza, föltüntetve az összes fő- és melléképületeket, ugyszint az uri, nép és vadonprater is, az ezekben levő valamennyi épületekkel s sétányokkal, patakokkal és tavakkal, erdő- és mezőrézszetekkel és a Pratersterntől Freudenauig vezető utakkal és ösvényekkel egyetemben, valamint a városból a Praterbe vivő összes közlekedési vonalokat. Ára e valóban szíves kiállítás tervrajzának 40 kr. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

— (Az Athenaeum kiadásában) megjelent a következő népies modorban írt kis munka: „Nagy Magyarország vagy négy szerzetes barát viszonytagasága a magyarok ősi hazájában.” Irta György Deák. Ajánljuk a népi olvasókörök figyelmébe. Ára 30 kr.

— (Táncsics Mihály műveiből) ismét két kötet került ki sajtó alól, s így most már négy kötet kapható a nagy gyűjteményből. A most megjelent két kötet a gyűjtemény harmadik és tizenhetedik kötet, melyek közül amaz népies elbeszélések, emez pedig két politikai-társadalmi röpiratot foglal magában: „Hunnia függetlensége” és „Nyilatkozat gr. Széchenyi István „Két garas” című tervére.” Az utóbbi 1844-ben Lipcsében jelent meg, minthogy a sajtóbírálat miatt itthon hirtalponban meg nem jelenhetett. Az előbbi pedig 1846-ban Halleban, 1848-ban Budán jelent meg, azonban mindkét ízben eltiltatták. A munkából egy-egy kötetnek ára 1 frt 50 kr. s kapható az Eggenberger-féle (Hoffmann és Molnár) könyvkereskedésben.

— (Darvas Viktor) tehetséges fiatal költő, kinek lapunkban is sok költeménye jelent meg, elfizetési ivet bocsátott ki, „Ujabb költemények” című kötetére. A kötet, a költemények tartalma szerint hat részre oszlik, külön címekkel, mint „Emberiség”, „Szabadság”, „Szerelem ölnyöve”, stb. s 240—250 lapra fog terjedni. A kiadó Aigner Lajos szíves kiállításról fog gondoskodni, s az elfizetési összegnek hozzá intézendők aug. 1-ig. Egy füzött példány ára 2 frt, egy diszpeldányé gyémánt kiadásban 3 frt. Öt elfizetőre a gyűjtők egy tiszteletpeldányt kapnak.

— (A vasmezei régészeti egyesület) a folyó 1873-dik évre kiadta évi jelentését. Szerkesztő

— (Drágaság a régi jó időkben.) Egy alsó-rajnai apátság levéltárában egy számlakönyvet találtak, melyben az 1453-ik év mint a nagy drágaság éve van bejegyezve, mivel akkor egy kövér ökrnek három és fél forint, egy tehénnek két forint, egy borjunak egy harmadrész forint, 23 darab birkanak nyolcz forint, 25 jérezének egy forint, 40 tuczat tojásnak egy fél forint volt az ára. A nagy inség alkalmából egy futárt küldtek Beyenburgból Köllbe, s három fillért adtak neki, hogy abból a kétszeri átkelési díjat s az illendő élelmezési költséget fedezhesse.

— (A prédikáció haszna.) M. abbé, a lyoni egyház vikáriusa, oly rutinirózott szónok volt, hogy igen gyakran készületlenül lépett a szószeke s mégis sokszor nagy foganattal szónokolt. Egykor, midőn épen beszédéhez akart volna kezdeni, hallgatói közt tekintélyes számu alacsonyabb sorsu házínót pillant meg. S minthogy a sorsjáték iránti szenvedély nagyon el volt terjedve, ez alkalommal megint e rontó szenvedélyről kezdett beszélni. „Mostanában nem gondolnak egyébre minthogy szerencsésjüket a sorsjátékon állapítsák meg: nap-pal számmal almodoznak, reggel számmal ebrednek föl. Fölkelésük után a szomszédnőhöz futnak s lelkendezve beszélnek el álmodat: „Kedves komámasszony képzeld csak, a mult éjjel két számot álmodtam: a 13-at és 64-et, ezeket kell föltenni.” Mindent rendtelenségbe hagyva, az első kollektorhoz szaladnak, egész hetikeresményöket földlődozzák. Ah, hány háziasszony nem szörje a pokoli örvénybe puszták vak szerencsére ki pénzét, melyre háztartásában legnagyobb szüksége lenne, hány kegyetlen anya nem pazarolja el így pénzét, melylyel szerencsétlen gyermekeit táplálni kellene, kik most éheznek és szomjuhoznak.”

— Ezenvedélyes hangon folytató tovább, gyalázatos következményeit festve e szenvedélynek. Midőn ve-rejteksepppektől gyöngyözö homlokkal kilépett a templom ajtaján, hallgatónóinek egyike mélyen meghajta magát, így szólott hozzá barátságosan: „Bocsásdson meg Abbé ur, hogy oly bátor vagyok s megszólitom: engedjen meg nekem egy kérdést, nemde jól hallottam a 13 és 64-es számokat?”

— (A persa sah talizmánjai.) Pope angol utazó, ki több évet töltött a persa sah udvarában, írja, hogy a sahnak van néhány talizmánja, melyektől solasem szokott megválni. E talizmánok elseje, a mondák hősétől Rustemtól származik, kinek történetét Lamartine írta meg, s öthegyű, gyémántokkal ékített csillagból áll, melylyel Rustem híres fekete lovának homlokát díszesítette föl. Mirzounnak hívják s az a tulajdonsága van, hogy az összeesküvő, láttára rögtön bevallja terveit. Midőn a sah testvérét: Nassar-Ed-Dint néhány év előtt felségárulással vádolták, e csillagot tartották elébe s a bűnös lelki mardosásokul kintzatva, vétkét rögtön bevallotta. A második talizmán egy ambragolyó, mely „Mohammed korában a napból hullott alá”; neve Ahmerad s a monda szerint a sahot, ki azt mindig nyakán hordozza, megsebesíthetlenné teszi. A smaragdokkal ékített s a profétától megáldott arany szekrénykének az a sajátsága van, hogy a királyi család tagjait láthatatlanokká teszi; ez a 3 dik, s neve: Kahmen. A negyedik talizmán a Hydaeb nevet viselő gyémánt, melyet 5—600,000 frankra becsülnék, s mely a sah görbe kardját ékesíti. E fegyver tulajdonságát legyőzhetlenné teszi. Végül még az utolsó talizmánról kell szólnunk, melytől a sah legjobban fél. Ez egy handszár, csaknem egyenlő tulajdonsága az előbbi fegyverrel, csakughy annak, a ki használja, saját keze által kell meghalni. A varázsfegyvert ennél fogva mindig szekrényben tartják, melyre a korának egy verse van bevésve.

végtségességét. E zaj után annál feltünőbb volt városzerte a végtelen csend, melyet semmi meg nem zavart. Nem, mert a fecsegő verebek, éneklő madarak sem egyenként, sem sereggestől nem voltak többé láthatók; messze kivonultak a városból. Összevág evvel egy evang. lelkész nyilatkozata, ki elbeszéli, hogy az 1849-diki augusztus első napjaiban egy Stettintől körülbelöl 2 1/2 mfe fekvő faluban cholera ütött ki s négy hét alatt a 700 lelket számláló helységből nem kevesebb mint 85 embert vitt el. Ez egész idő alatt a máskor nagyszámu verebekből egyetlen egy sem maradt a faluban. A nép várva várta őket, visszatérőket a járvány megszűnté bizos jelenék tartván. S valóban csak a cholera megszűntével tértek vissza, mikor is az egész helység ujjonóg örömmel fogadta. Woodke hasonlónál mondja, hogy 1866-ban a csókák, varjak, melyek nálok nagy tömegben szokták megszállani a bástyákat, templomtornyokat, a járvány kitérősekor eltűntek, s csak annak megszűnése után tértek vissza. — Ez bizonyára nem véletlen dolog, hanem összefüggésnek kell lenni a madarak és az epidemia közt, de hogy miben áll az összefüggés: arra csak a jövő felelhet.

— (Bartfa és Pöstyén a mult században.) A „Füredi Lapok” egyik száma tárczarovatában érdekes dolgokat elevenít föl. Így gróf Dessewffy József levelei után leírja, milyen volt e század elején a fürdői élet Bartfán; Fáy Andrásról pedig Parád ismertetését közli 1817-ből. Fáy megemlíti,

nok közötti társalgás közvetítésére), azonkívül jegyzetőt, zenekart szerződöttetett, tágas helyiséget bérelt, szóval mindent megtezt, mi a föllépések külső sikerét biztosítsa. Azután fölkereste az Egyesült-Államok párisi követét, hogy általa a Tuileriákban elfogadást eszközöljön ki, — a mi nem is járt igen nagy nehézséggel, mintán a belga királyné, ki a kis embert már Londonban a Buckingham-palotában látta volt, s a köztudomás szerint a Lajos Fülöp leánya volt, atyja udvaránál előre jó hírt és kedvező hangulatot csinált részére. Csakugyan mindjárt meg is nyerték az elfogadást. És pedig a nagy elfogadó termék egykében, hol a király, a királyné, Adélajd hercegné, az orleansi hercegnő fiával, a párisi gróf, Joinville herceg, Nemours herceg és hercegné, Amale hercegnő s még vagy tíz legfőbb rangu egyéniség között a hivatalos lapnak szerkesztője is jelen volt, hogy az elfogadásról kimerítő tudósítást adjon lapjában.

Ily előzmény után nem csoda, ha Tom Pouce tábornok Párisban furorét csinált. Az előadási terem mindig zsúfolva volt, a lapok tele egyéniséggel s megjelenésai leírásával, a képes lapok arcképeit hozták, a kirakatokban képei s paránszobrai díszlegetek, — egyszóval fogadtatása nem hagyott hátra semmi kívánni valót. Egy szép kávéház czimerül vette föl alakját s „Café Tom Pouce”-nak nevezte magát. Egy színműről alkalmi darabot írt számára, melyben minden este föllépett s mely háttartalanul tetszett. De a tetszés tetőpontját érte el, mikor Napoleon jelmezében jelent meg. Ugy látszik, e jelmez mindenre jó volt s barát és ellenség előtt kedvességet talált. Wellingtonnak hízelt a tábornok piczisége — s a francziák nem nehezelték, hogy hősüket ily kicsinynek látták.

A párisi diadalok után nagy körutat tettek a vidéken, Lyonban, Marseilleben, Bordeauxban stb., s mindenütt nagy tetszést s annak megfelelő jóvedelmeket arattak. Végre Brüsszelt is meglátogatták, a belga királyi udvar kedvéért s a szíves fogadtatás és a jóvedelem ott sem volt csekélyebb. Végre még egyszer visszatértek Angliába s ott is körutat tettek, sőt Irlandba is áteveztek s Dublint is meglátogatták.

Hüvelyk Matyi tábornok e diadalai mellett sem feledkezett meg Barnum otthoni s jolesen muzeumi érdekeiről. Mindenütt gyűjtötte a ritkaságokat s nevezetességeket. Párisból többi között egy levlíró automatot vitt haza. Brüsszelből meglátogatta a Waterloo mezőt, s ott is összeszedett egy csomó állítólagos csata-émléket. Sőt egy izben, Tom tábornokot szülőföire s egy megbizottra hagyván, haza is szállt Amerikába, hogy az otthoni üzletet is megtekintse. A tábornoknak koronás fötkötő s más nevezetességektől adott ajándékok is megannyi beces tárgyai lőnek az amerikai-, vagy a mint most már nevezték — a Barnum-muzeumnak.

S így ez a nagyszerű vállalat, mely eleinte egyikissé kockázatottnak látszott, tökéletesen sikerült s ugyancsak kifizette magát.

Egyveleg.

— (A cholera s a madarak.) Egy külföldi lap érdekes adatokat hoz föl némely madárról, melyek ösztönszerűleg mintegy megérzeni látszanak a cholera s a félrevonulnak a veszély elől. Egy porosz őrnagy, ki az 1866-iki porosz-osztrák háboru alkalmával július hóban Brunnben állomásozott, írja, hogy ez időben kivált a katonák közül igen sokan estek a járvány áldozatául, s a kimultakat előbb éji homályban temették el, de később nagy zene-szóval és énekkel adák meg a

A „nagy” Wellington herezeg és a kis tábornok (Hüvelyk Matyi).

hogy az érczes források „szint annyit hoztak már a sir szeléről vissza, mint a mennyi visszaélőt Hegyalja nektárja arra juttatott”, panaszokodik, hogy hasznos vizeinket nevékről is alig ismerjük, s leírja a parádi fürdőt, melynek akkor még csak négy fürdőszobája s ezekben nyolcz kádja volt, holott a fürdőt látogatók ekkor már a „szébb tónhoz tartozott.” Szintén ebben a számban van ismertette Gvadányi „A pöstyéní fürdés” című verses munkája, melyet „az ottan történt mulatságos dolgokkal,” 1787. esztendőben, „Rák havának 12. napján” adott ki „egy magyar lovas ezredből való százados.” E művében Gvadányi, mint balneológus mutatja be magát, de mindjárt az első sorokban hibát követ el, miután a hagymázos betegeket is hévízbe küldi, holott e betegséget fürdésel orvosolni épen nem lehet.

— (Róssa Sándor híre Amerikában.) Ha tudná az öreg Róssa Sándor, hogy őt még Amerikában is jól ismerik, legalább nevérl, bizony büszke lenne az ő hírességére. Az amerikai „Appletoni Journal” újdonságai közt nemrég a következő hír volt olvasható: „Róssa Sándor, a magyar bandita, ujból életfogytig tartó sulyos börtönre ítéltezt s visszavetettetett Kuffsteinba, földalatti börtönébe, hol már egyszer nyolcz évet töltött el teljes sötétségben.” — Az amerikai újság csak annyiban tévesztette el a dolgot, hogy a vén rablót nem Kuffsteinba, hanem Erdélybe Szamos-Ujvárra szállították.

közgyűlés; 2-án és 3-án szakosztályi ülések; 4-én kirándulás külön vonaton Lébénybe és Magyar-Óvárra; 5-én szakosztályi ülések; 6-án ünnepélyes zárgyűlés. Kirándulási helyekül még ki vannak jelölve: Pannonhalma, továbbá Babolna és Kisbér.

Egyház és iskola.

— (A pesti egyetem) az idén jun. 25-én tartá meg ujjáalakítás évforduló-ünnepélyét — ezuttal a 103-ik évfordulót. D. e. 9-kor mise volt, maga az ünnepély 11-kor kezdődött az akadémia-palota nagy termében fényes és nagyszámu közönség előtt. A rektor dr. Hatala Péter tartott beszédet: „Az erkölcs viszonyáról a vallásról.” Először körvonalozta a kétféle nézetet, hogy t. i. a moral a vallásos alapszik és vallás nélkül erkölcs nem is képzelhető, míg a másik szerint az erkölcsnek a valláshoz semmi köze. Azután a maga álláspontját fejtette ki, mely szerint a pozitív vallás és az erkölcs két különálló dolog, melyeket nem szabad összevegyíteni a nélkül, hogy a közéletben kárt ne tegyünk. Végül követelte az állam felekezeti-nékiüliségét, az emberi gondolkodás és érzés szabadságát, a társadalmi és irodalmi szabadságot, és a sajtószabadságot. Ezután dr. Bita Dezső a pályadíjak eredményét olvasta föl.

— (Iskolai vizsgák.) A pesti ref. egyház kebelében levő tanintézeteknek vizsgalatai július 13-kától 21-ig tartanak. A gymn. osztályok (I—VI.) vizsgái július 14—16-án, a bölcsészeti (VII.) osztályé 17-én, a theologusoké 17 és 18-án lesz. A szóbeli érettségi vizsga 19-én kezdődik, 21-ken lesz a felső leányiskola vizsgája. — A debreceni ref. kollegiumban a közviszágatok jul. 20-kától 27-éig, az érettségi vizsgálatok 17-től 30-ig, a jogi magánvizsgálatok 22-től 24-ig fognak megtartatni.

Közlekedés.

— (A szentpéter-fümei vonal) megnyitása jun. 24-én ünnepélyesen ment végebe. Az indóházak mindenütt föl voltak díszítve s a munkások és a földnépe „svivák”-kal és „zsvivők”-kal üdvözölék a vonatot. A fümei indóházban jelen volt a város színe java. A vendégekot Ciotta polgármester üdvözölé s a viszonzó beszédet gr. Zichy József miniszter mondá nagy tetszés közt. D. u. két óraker nagy ebéd volt gr. Szapáry Géza kormányzónál. A város föl volt díszítve zászlókkal, szőnyegekkal. Velenczéből is sok vendég volt jelen. Ebéd után sétát tettek a tengeren kis gőzösökön, s aztán megnézték a „Lissa” hajót. Este a város és kikötő ki voltak világítva, s a színházban díszelőadást tartottak. Fényes táncmulatságot is rendeztek.

— (A belföldi levélzállítás díjában) elsejtől fogva czélszerű módosítások lépnek érvénybe. Csak kétféle viteldij lesz: 1/10 vámlatig öt, 1/10-től 15 vámlatig pedig tíz krajczár. Azon fölül a szállítmány nem fogadtatik el, mint levél.

Mi újság?

— (Mai számunk) e félévben utolsó lévén, a kiadó-hivatal az előfizetéseket mielőbbi beküldésére kéri föl a t. előfizetőket, hogy a lap küldésében — a megrendelések későn érkezése miatt — fennakadás ne történjék. Az előfizetési föltételek lapunk hirdetési rovatában olvashatók.

— (Az országghás) e héten valóságos májusi ünnepeket ült. Folyosói tele voltak mindenféle zöldkedésben. Az ember nem tudta, mire vélni az ország házában ezen kivirítását és lombba borulását, ha nem akadtak volna samaritánus szívek, a kik megkönyörülve tudatlanságunkon, meg nem magyarázzák a dolog velejét. A régi görögök, rómaiak, magyarok jóspapjai, a haruspexek, augurok és táltosok fölbontották a fehér lovat és fehér bikát, annak a belsejéből jóvendőkét meg, mit hoz a jövő. Hanem azt megtudni, mit hoz a jövő, még jelenleg is tanácsos dolog, tudjuk magunkat legalább mihez tartani s látva mekkora a pokrócz, nem nyujtóznunk annál tovább. Ezt megtudni pedig mégis valaminek a fölbontandó beleiből lehet ez

Buda-Pest, július 6-án 1873.

Előfizetési feltételek: A Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft. — Félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Újság: Egész évre 8 ft. Félévre 4 ft. — Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Félévre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalkunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 23. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyegdíj, külön minden ígatás után 30 kr.

Naszr-ed-din, a persa sah.

hogy a világon nincs dinasztia, melynek anynyi ivadéka volna, mint a kadsár-dinasztiának. Jelenleg több mint ötezer herceg létezik, a ki mind e királyi vérből származott. A mostani sah dédapjának számos feleségétől nem kevesebb mint kétezer gyermeke volt, egész néptörzs, — a miért is a persák második Ádámnak nevezték.

Naszr-ed-din, fiatalsága dacára, mindjárt trónra lépte után megmutatta, hogy ő az új kor embere. Főtanácsadójával Mirza-Taki khánt vette maga mellé, ki Ázsia legszellemdebb emberei egyike volt s teljesen áthatva a meggyőződéstől, hogy az európai polgárisulás még kiragadhatná tespedéséből keletet, üdvös reformok életbeléptetésével kezdte miniszterségét. De fájdalom, a sah, fiatal még s könnyen hívő és könnyen lobbanó, nem bírt elég erővel az ellenkező befolyások elől is elzárkózni s a Mirza-Taki, mint merész újító, ellenmozgásba hozott mindenféle palotai cselszövénynek sikerült nemcsak megbuktatni a khánt, de halálos ítéletet is kieszközölni az ellene ingerelt fiatal uralkodótól. Alig volt végrehajtva a halálos ítélet, a tettest megbánás követte a sah szívében; de hiába! azóta is sikertlenül keresi azt az embert, a ki a saját keze vágta sebet begyógyítani s Mirza hiányát pótolni képes legyen s Persiát a valódi reformok útjára terelje.

NASZR-ED-DIN SAH.

Személyeknek és dolgoknak igen sokszor nem saját belső értékek, hanem külső körülkötések kölcsönöznek érdeket. A napot nem bámulja senki, mert mindennap látja; egy halvány ködképi üstökös, egy perczig élő hulló csillag látására kicsiny és nagy tudul. Királyok a hol átmennek, bizonyos, hogy embertömeget találnak, mely szájátva bámulja őket, pedig (a szemek legalább) nincs rajtok semmi különös, ők is szakasztott olyanok levén, mint más ember. Persze, a királyok ritkaságában s abból származó érdekességében is van fokozat. Saját királyát gyakran látja a nép; s ma már európai királyok kölcsönös látogatása sem épen nagy ritkaság. De hogy egy persa sah Európát meglátogassa s itt szemlélhető, sőt tapogatható legyen, az már csakugyan a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Dárius és Xerxes óta, a kik több mint két ezer évvel ezelőtt, milliónyi hadsereggel özönlötték el a Kis-Ázsia és Görögország közti szigetent, de a Leonadások, Miltiadésok és Themistoklesek földének partjaitól szégyenszemmel kellett visszatérniök hazájukba: még persa király nem lépett ki Ázsia földéről. Csak a hir és a hősének hordozta Persia uralkodóit Európába is át. Ritkaságuk itt, s a költői fény, melyet kelet legnagyobb költője Firdúzi a persa királyokra a Sah-Náme varázs szönyegével vont, kétszeresen érdekessé teszi nekünk ez uralkodót, kinek arczjellege a Firdúzi nagy költeményének persa kiadásait ékítő eredeti tollrajzokra emlékeztet, de azt hisszük — magyar rokonságot eláruló vonásaival s kifejezéseivel is érdeket költethet. Pedig Naszr-ed-din sem a Dáriusoknak, sem a Firdúzi egyéb sahjainak és hőseinek nem egyenes utódja; ő nemis igazi iráni ivadék, hanem Irán régi ellenségének Turánnak földéből hajtott sarjadék; ő turk. Dinasztiája aránylag nagyon is új Persia trónján; elődei

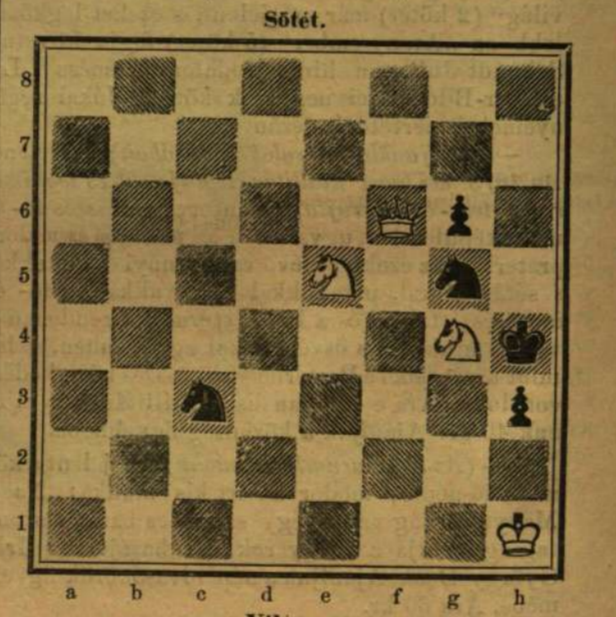
küldvén egy verset kölömba. Tudom: versben bővelkedik t. szerk. ur. Tudom, hogy ideje kevés; mert a hivatal vendégek is bedzúlik munkakörét, és elkakodják kis apró részletekre tépve így a munkaidőt: — épen ezt kímélendő, én — versemet illetőleg ezennel megírom a „szerk. mondanivaló” is. Azon este, ha ki nem adható versem: — V. M. Önek nem nyitjuk föl sorompó-korlátunkat: mert koros ember alatt a Pegazus nem szényal magában; hanem csak földszint marad; ott is — ha még ügerte, vagy poroszkálna — de csak tipeg-topog. De még! Hogy is gondolja ön, csak ugy szőrire kavarnodni fel a Pegazusra, midőn kirukolni akar rajta? — Azon este, ha kiadható: — V. M. Nem szényal, de jól üget a Pegazus — s ha más alatt szényalását: On alatt ügését a Pegazusnak változatosság kedvéért fölmutatjuk olvasó közönségünk előtt. (Maradjunk az előbbinél!)

Tisza-Abádszalok. P. M. L. Magunk is abban a véleményben vagyunk. Mutatja az is, hogy 14 évig, (s ez idő alatt hány vállalat esett el, hol fölemelt, hol leszállított árak mellett is) soha áremelés elő nem fordult. Ha a megváltozott értékvizonyok fölött föltétlen urak lehetnénk, most sem tennők. De hisz kifejtettük fölhívásunkban a kényszerítő körülményeket, s hisszük, hogy többi előfizetőink is ép így betalálják magukat az új állapotba, s helyeselni fogják eljárásunkat, minthogy csak így feleltünk meg a nagy mértékben megnőtt igényeknek. Mi legalább reméljük, hogy a nagyobb árak mellett a nagyobb lap is a régi lábon fog állani olvasóival.

Közlekedés. Gy. M. A sorshuzások eredményének jegyzékét, mint eddig, ezután is társalaponban a „P. Ujdonságok”-ban közöljük; a huzás után következő számban meg fogja találni a kértetett sorsolások eredményét is. — Keskeny. D. L. Tárgyalmas miatt megkészt s most már a napilapok közleményei és az országgyűlési tárgyalás által eléggé ismeretes mindenfelé, ugy hogy újra föllemegetni nem tartjuk czélszerűnek. — Pest. H. I. -nak. A vége felé kissé többet ér; a végső versszak talán szinte jó is, de az egész még nem válik be. — Pécs. K. G. Mind a fordított dolgok, mind az eredeti műgondra és tanulmányra mutatnak. Ilyen munkának várható az eredménye, bár a mostaniak még sok javítgatást kívánnának közlés előtt. — Eger. K. Gy. A versecskéék még nem valók világ elé. El sem olvastuk, máris elfeledtük mi van bennök. Ennél több kell mind érzésből, mind eszméből.

SAKKJÁTÉK.

707-ik sz. f. Willmers R.-tól (Karlsruheben.)

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 703-ik számú feladvány megfejtése. (Bayer Kourádtól Olmützben.)

- Vil. Söt. 1. Bg4-e4 . . . Hd2-e4:(a) 2. Vc4-d4: . . . He2-d4 3. Hd1-e3+ . . . Kf5-e5 4. He3-c4+ . . . Ke5-d5:-f5 5. He5-f4-g2-g4 mat. a. 1. . . . . 1. g5-g5 2. g2-g4+ . . . Kf5-g6 3. He5-f8 mat stb.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fulöp József. — Miskolczon: Czente József. — Gelsen: Glesinger Zeigmond. — Debreczenben: Zagyva Imre. Sziget-Csápen: Mayer Károly. — Ufalun: Farkas Ferencz. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Sayons Ede (arczkép). — Rákóczi hamvai. — A nagy-mámi ládája (vége). — Kárpáti kunyhó (képpel). — A Gizella albumból (képpel). — Élet-igazságok. — A meteorológiaiól, II. — Hosszu életi emberek. — Egy csillag születése. — Egy amerikai vállalkozó, IV. (képpel). — Egyveleg. — Tárház: Irodalom és művészet. Közintezetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Mi újság? Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

(Felölös szerkesztő: Nagy Miklós (L. magyar-utca 21. sz.))

idő szerint. A mai civilizált kor nem kíván többé véraldozatot, s azt hiszi, hogy egy ló vagy ökör belseje sem igen tudhat többet, mint egy közönséges kalendáriumszámoló. Van azonban egy növény, melynek sikerülttől egy egész ország egész évi, néha több évi jóléte függ, — ez a gabona; ennek a fölbontott belseje többet tud mondani a jövőre nézve a világ minden ökrénél, lovánál. Magyarország jelenlegi haruspexei, augurjai és táltosai az országában összegyűlt képviselők, — az ország minden gabonatermesztő vidéke oda küldött néhány kalászt rozsdaverzte buzájából, rozsából, árpájából, — vizsgálják meg itten, mit várhat az ország ez idei terméséből? mely vidék az, a melyik leginkább sújtva lesz? s melyik ismét, a melynek lehet kilátása más nyomorokkal megosztható némi fölölegre? s végre, hogy miután az országos költségvetést épen most tárgyalják, ugy dobálóznak a milliókkal, hogy tönkre ne menjünk miatta. Ezért volt tele a képviselőház mindenféle buzakalással, egymásnak mutogatták a képviselők s tanakodtak egy gabnaszem felett, lehet-e még abból valami? E gabnaszemtől függ az ország sorsa; nagy is volt az aggodalom, hogy ez a szem elfordul tőlünk, de ugy látszik, utóbbi időben, ha nem csalódnunk, tán mégis biztatóbban pillant felénk.

(A képviselőház) gyorsan, mondhatni rohamosan végzi ezuttal a jövő évi költségvetés tárgyalását, s csak kivételkép támad kissé élénkebb vita nem annyira a nevezetesebb tételeknél, mint egyes fölvetet mellékes kérdések fölött. Így a jun. 24-ki ülésben a közlekedési költségvetésnél leghosszasabban a vasúti szabadjegyek eltörlésére tett indítvány fölött vitakoztak. Jun. 25. és 26-án a vallás és közoktatási miniszterium költségvetésének tárgyalása közben a miniszter esztergomi toasztja, az urnapi körmenetek ügyében történtek fölszólalások s a nemz. muzeum költségei s a „Néptanítók lapja”-nak föntartása foglalkoztaták kissé hosszabban a házat. A kereskedelmi miniszterium budgetjét ugyszólván vita nélkül megszavazták, s az igazságügyminiszteriumának tárgyalását is megkezdték.

(Francia vendégek.) A „Journal des Debats” tulajdonosa Say Leon (Thiers alatt pénzügyminiszter), valamint a főszerkesztő Bapst és a felelős szerkesztő Lemoine Budapetre érkeztek. E hó 25-én a képviselőház ülésén is jelen voltak és az ülés után Szlavy József miniszterelnököt is meglátogatták. A bécsi kiállítás alkalmából angolok is számosan rándulnak le a magyar fővárosba, s itt a nyilvános helyeket sorba látogatják.

(Augusta német császárné) szerdán este érkezett Bécsbe. A király porosz ezredesi ruhába öltözve ment elébe, s mikor találkoztak, udvariasan kezét csókolt, mire Augusta császárné mosolyogva Vilmos császár levelét nyújtá át neki. Az indóháznál a királyné, trónörökös, a főhercegek mind jelen voltak; ott volt a romániai fejedelem is, a kit Augusta császárné meglátva, élénken fölkiáltott: „Na, Károly, véled ismét Schönbrunnban találkozom!” Augusta császárné számára Schönbrunnban rendeztek be szállást, s tiszteltetésére Bécsben ismét fényes udvari ünnepélyeket rendeznek.

(A persa sah) 18-kán érkezett Angliába; Londonban nagy előzetekenyéssel fogadják, s mindenféle kitüntetésekben részesítik.

(A Margit-sziget) élénk látogatásnak örvend; az ott lakó vendégek száma is folyvást nő. 348 lakosztálya közül jelenleg csak tíz nincs elfoglalva. Külföldiek is mind nagy elismeréssel szólnak e gyönyörű helyről, mely folyvást gyarapszik. Ösz elején már szőlő-gyógymódot is rendezesitnek, a jövő évben pedig gyógyszerárt, süthőházat s bolti helyiségeket építenek. Az ott lakókra a közlekedés is igen olcsó, mert havonként három forint havi díj mellett annyiszor jöhetnek-mehetnek napjában, a hányszor csak akarnak.

(Az állatkert igazgatósága.) Mint a „Fővárosi Lapok”-ban olvassuk, megvette Cassanova asszonytól az oroszlanokat és leopárdot, s ki is fizette az összeg legnagyobb részét, de meg van most akadva a télre okvetlenül szükséges „oroszlanház” felépítésével, a mi vagy tízezer frtba kerül. Ennyi a pénztártól ez idő szerint nem telik, de begyűjthetni reméli a társaság részint adakozások, részint pedig e célra rendezendő különböző mulatságok útján.

(Szerencsés lővés.) Mint a „Magyar Polgár” írja, az oláh-apáti erdőösés é napokban három farkast lőtt agyon egyetlen lövéssel. A csász az erdőszélén hazafelé ballagva egy nyulat látott vad futásban feléje közeledni. Eleinte azt hitte, hogy a kutya kergeti a nyulat, csaholást nem hallván, rögtön fölhuzta fegyverét, mert a dolog gyanusnak tünt föl előtte. Pár percz mulva a cserjésből anyafarkas tör ki 6 kölyök által kísérelve. A mint az anyafarkas a csószat meglátta, megállott. A kölykök anyjuk mögé csoportosultak, mire a csósz elsütö postával töltött fegyverét és pedig oly szerencsével, hogy az anyafarkas s két kölyök rögtön elterülve maradt.

(Öngyilkos tanuló.) Szébenben junius 22-én Schuster Fr., a szász evang. főgymnázium 5-ik osztályu növendéke, agyonlötöte magát. A pisztolyba irónt tett, s azt lötöte be keblébe. A szeroncsétlen ifju, ki igen szorgalmas tanuló volt, azon-nal meghalt.

(Haldiosások.) Kovács Gyula, ki a muzeumnak öre, az egyetemnek tanára, a fűvészkertnek igazgatója, az akadémiának tagja volt, vasárnap meghalt, tizenegy évi betegség után, 57 éves korában. Tanult, tehetséges ember volt, de egyszer csak szélhűdés érte, béna lett, ki ép a munkabíró időkörben sem gondolkozni, sem beszélni nem bírt többé. — Balogh István veterán színész jun. 21-én hunyt el 84 éves korában. A nemzeti színháznak megnyitása óta tagja volt, de mint működő színész, már régen 1854-ben nyugalomba vonult, s az intézetet mint tisztviselő (évek óta mint pénztárnok) mindvégig nagy buzgósággal szolgált. Irt több színművet is, többi közt a „Mátyás diákok”, „Ludas Matyit”, stb., melyek sok előadást értek. Temetése nagy részvét mellett ment véghez. Emlékbeszédet az elhunyt felett Feléki tartott. — Török József, czecei ref. lelkész, közelebb hunyt el 45 éves korában. — Dr. Csikányi Károly, Szentos városának 22 éven át főorvosa, jun. 18-án elhunyt. — Dr. Kada Endre, volt kecskeméti gyakorló orvos, ki egy év előtt a lipótmizei tébolydába vitetett, itt meghalt 14-én. — Néhai Deáky Sámuel, 1849-diki orsz. képviselő özvegye, szül. Tunyogi Róza elhunyt. — Varga Lajos, az első magyar kertészeti ügynökség tulajdonosa, meghalt.

Nemzeti színház.

Péntek, jun. 20. „A szinészna.” Vigjáték 1 felv. Irta Fournier; ford. Bulyovszkyné. — „A váróteremben.” Vigjáték 1 felv. Irta Müller H.; ford. Sz. K. — „Házi gyógyszer.” Vigjáték 1 felv. Franciaából ford. Szigligeti J. Szombat, jun. 21. „Romeo és Julia.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzte Gounod K. (Hauck M. k. a. föllépteül.) Vasárnap, jun. 22. „A nagyapó.” Népszínmű 3 felv. Irta Szigligeti. Hétfő, jun. 23. „Romeo és Julia.” Szomorújáték 5. felv. Irta Shakespeare; ford. Szász K. Kedd, jun. 24. „Hamlet.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzte Thomas A. (Hauck M. k. a. föllépteül.) Szerda, jun. 25. „Sakk a királynak.” Vigjáték 4 felv. Irta Schaufert H. A.; ford. Dóczy L. Csütörtök, jun. 26. „A sevilai borbély.” Vig opera 2 felv. Zenéjét szerzte Rossini. (Hauck M. k. a. utolsó előtti föllépteül.)

Szerkesztői mondanivaló.

V. M. Izenetünk az első alternativa; tehát nem. Hanem magára a levélre már az, hogy igen. Kár volna ezt a kedélyes kis tréfát elitkolni az olvasók előtt. Közöljük tehát, a mint következik: „T. szerk. ur! Annyi éveken át számomra is küldözgetett és vajmi válogatva, izletesen föltálati lelki edeleit — a multra köszönye, a jövőre kérve — magyar szokás szerint — ezennel viszonzokok:”

HETI NAPTAR.

Table with columns for dates (Hónapi-es Hetinap), Catholic and Protestant calendars (Katholikus és protestáns naptár), Greek and Russian calendars (Görög-orosz naptár), and Hebrew calendar (Izraeliták naptára). It lists dates for June 29th (Vasár) and July 1st (Hétfő).